

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Жешувський університет (Польща)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

Матеріали

II міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

11 квітня 2017 року

**Харків
ХНПУ
2017**

Можна стверджувати, що завдяки екскурсіям відбувається розширення світогляду студентів, підвищується їхня мотивація до навчання, виховується повага та любов до обраної спеціальності. Це дозволяє інтерпретувати екскурсію як дієвий засіб для формування стійкого професійного інтересу студентської молоді.

Аналіз описаного досвіду свідчить, що екскурсія є ефективною формою виховної роботи зі студентами коледжу та займає важливе місце в процесі якісної підготовки молодшого спеціаліста торгово-економічного профілю.

Список використаних джерел

1. Булаєнко В.О. Екскурсійна діяльність як елемент навчально-виховного процесу / В. О. Булаєнко // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : КПНПУ, 2013. – Вип. 3. – С. 254-258.
2. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник / В. В. Величко. – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 202 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 375 с.
4. Емельянов Б. В. Экскурсоведение : учебник / Б. В. Емельянов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Сов. спорт, 2002. – 216 с.
5. Міждержавний стандарт ДЕСТ 28681.2-95 «Туристично-екскурсійне обслуговування. Туристичні послуги. Загальні вимоги».
6. Наumenко Г. Ф. Методика организации непрерывного обучения экскурсоводов / Г. Ф. Наumenко. – М. : ЦРИБ «Турист», 1991.
7. Российская педагогическая энциклопедия : в 2 т. / гл. ред. В. В. Давыдов. – М. : Большая рос. энцикл., 1993-1999.

УДК 37.026.9

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ЗАРУБІЖНИХ МОДЕЛЯХ НАВЧАННЯ УЧНІВ

Г. О. Жозе да Коста, м. Харків

У зарубіжних країнах метод проектів наводиться освітянами як приклад особистісно-орієнтованих педагогічних технологій. Елементи методу проектів широко використовуються в різних моделях навчання для розвитку пошуково-пізнавальних навичок учнів. Застосування методу проектів у сучасній українській школі вважається одним із перспективних способів навчання, тому що за таких умов краще відбувається творча самореалізація суб'єктів навчального процесу, підвищується мотивація засвоєння нового матеріалу, розвиваються їхні інтелектуальні здібності.

Ключові слова: особистісно-зорієнтована педагогіка, дослідницька робота, метод проектів, інноваційний підхід, учні основної школи, загальноосвітній навчальний заклад.

In foreign countries the method of projects is recognized by teachers as one of learner-centered pedagogical technologies. The elements of the method of projects are widely used in various models of learning for development of students' search and cognitive skills. Application of the method of projects in modern Ukrainian school is considered to be one of the promising ways of learning, because it creates the facilities for creative self-realization of participants of educational process, increases motivation to gain knowledge and promotes the development of students' intellectual abilities.

Key words: *learner-centered pedagogy, research work, method of projects, innovative approach, secondary school students, secondary educational institution.*

Суть реформування освіти України полягає в орієнтуванні педагогічного процесу на особистість учня, створення умов для розвитку його інтелектуальних і творчих здібностей, формування вміння самостійно засвоювати нові знання та реалізовувати пізнавальні потреби. Здебільшого таким вимогам відповідає метод проектів як спосіб організації діяльності учнів, що ґрунтується на їхніх інтересах у безпосередній активності на всіх етапах педагогічного процесу. Оскільки метод проектів зародився та активно використовувався в педагогіці зарубіжних країн, для більш глибокого розуміння його сутності доцільним стає вивчення та переосмислення зарубіжного досвіду щодо впровадження та використання його на практиці.

Метод проектів не є принципово новим у світовій педагогіці, оскільки виник ще у 20-і роки ХХ ст. у США. Метод проблем, як його ще називали, був розроблений та запропонований американським філософом Джоном Дьюї та його учнем Вільямом Кілпатріком. Учені запропонували ідею побудови навчального процесу на активній основі та цілеспрямованій діяльності учнів з урахуванням їхньої особистої зацікавленості в знаннях. Американські вчені змогли конструктивно підійти до суті методології й усвідомити її переваги. У методі проектів раціонально поєднувалися теоретичні знання та їх практичне застосування. Саме тому з часу появи цього методу й дотепер він активно використовується в практиці американської школи.

Ідеї Дж. Дьюї та В. Кілпатрика знайшли широкий відгук і втілення не тільки в США, але й у багатьох країнах Європи, зокрема в Бельгії, Великій Британії, Італії, Німеччині, Фінляндії та інших країнах. Метод проектів здобув велику популярність завдяки раціональному поєднанню теоретичного знання та його практичного застосування для розв'язання конкретних проблем. Яскравим прикладом використання ідей методу проектів була школа О. Декролі «Ермітаж» (Бельгія). У навчальному процесі широко використовувався «метод центру інтересів», за яким вивчення різних шкільних дисциплін відбувалося при вивченні певної теми відповідно до дитячих потреб. Застосування проектів у навчальному процесі давало можливість максимально враховувати інтереси дитини та розвивати її творчі здібності; пов'язувати навчальний матеріал із життям тих, хто навчається; визначати цікаві форми і методи оцінювання діяльності кожного учня. Необхідно зазначити, що ця школа і сьогодні входить до четвірки кращих за успішністю освітніх закладів Брюсселя [4].

Іншою методикою дослідницького типу є «Запрошення до дослідження» американського біолога і педагога Дж. Шваба (середина 60-х років ХХ ст.). У моделі використані ідеї методу проектів, а саме: ознайомлення учнів з предметом дослідження, постановка проблеми і труднощів, які можуть спіткати учня, стимулювання учнів до пошуку відповідних рішень та знаходження шляхів їх вирішення.

У 60-70-х роках у США було створено нову модель навчання «Школа майбутнього», де також використовувався метод проектів: заняття за індивідуальними планами (під керівництвом учителя), учням надавалося право навчатись у класі або самостійно (Оклефський коледж, Пітсбург; коледж Ітон Ереа та ін.).

У 60-80-х роках у Великій Британії працювали навчально-виховні заклади, де поєднувались індивідуальні та групові заняття з учнями, зокрема у Коутессторп коледжі (графство Лесестершир). Роль учителя у процесі навчання полягала в максимальному сприянні виконанню учнями обраного змісту занять, що також було опрацьовано методом проектів [2].

У 80-90-х роках значну популярність у шкільній освіті набув проект спільного або кооперативного навчання (університети штатів Балтимора, Міннесота та Каліфорнія). Цей проект є дещо інше, ніж поглиблений і розширений варіант методу проектів, що носили індивідуальний та груповий характер. Як і в методі проектів, тут виховувались такі якості учнів, як відповідальність за своє навчання і навчання інших членів групи, взаємодопомога, індивідуальна незалежність, соціальна взаємодопомога, оцінювання та перспективи поліпшення виконання завдання.

Справедливою є думка німецьких педагогів щодо нових моделей, форм і методів навчання. У науковій праці «Цілісна школа» (1990 р.) вони підкреслювали, що форми та методи навчання не можуть і не повинні бути абсолютно новими, вони мають продовжувати та розвивати досвід активного та самостійного навчання учня.

Як бачимо, у зарубіжній педагогіці ХХ ст. було створено чимало нових моделей навчання, започаткованих методом проектів, які з успіхом використовуються у практиці навчально-виховної роботи в загальноосвітній школі. Разом із тим, як свідчить аналіз нових моделей навчання за межами нашої країни, намагання перетворити школу навчання в школу життя шляхом скасування класно-урочної системи та заміни її виконанням завдань-проектів виявилось невдалим. Із цього твердження можна зробити висновок про те, що не слід надавати перевагу якомусь одному методу, а творчо використовувати бачення кожного з них.

Нині метод проектів науковці відносять до інноваційних технологій, які передбачають адаптування до змінних умов життя людини постіндустріального суспільства. На початку ХХІ ст. цей метод навчання визнається педагогами як один з особистісно-орієнтованих педагогічних технологій, в основі якого лежить визнання унікальної сутності кожного учня, його індивідуальності. Він розглядається як альтернатива класно-урочній системі в навчальних закладах, але він зовсім не повинен витіснити її та стати панацеєю. Метод проектів має бути використаний як доповнення до інших видів прямого або непрямого навчання, як засіб прискореного росту і в особистому плані, і в академічному. При цьому змінюється роль викладача: його основним завданням стає створення відповідного навчального середовища, у якому учень має можливість спиратися на свій особистісний потенціал [2].

Отже, аналіз застосування методу проектів у зарубіжних країнах дає можливість стверджувати, що використання цього методу навчання в українських школах на сьогодні – один із найбільш перспективних видів дослідницької роботи учнів, який має широкі педагогічні можливості, може використовуватися в різних

галузях знань, при вивченні майже всіх предметів, підвищує навчальну мотивацію учнів, розвиває пізнавальний інтерес, творчі здібності, сприяє більш глибокому засвоєнню навчального матеріалу, плануванню своєї навчальної діяльності, формуванню вмінь і навичок практичного застосування одержаних знань, розвиває проектні вміння й навички, які є необхідними якостями особистості в сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Килпатрик В. Х. Метод проектов. Применение целевой установки в педагогическом процессе / В. Х. Килпатрик; [пер. с англ. Е. Н. Янжул]. – Л. : Блокгауз – Ефрон, 1925. – 43 с.
2. Мельниченко Б. Ф. Метод проектів за рубежом : минуле і сучасне / Б. Ф. Мельниченко // Журнал управлінської компетентності. – К. : ОБВА, 2005. – № 9/10. – С. 114 – 119.
3. Огієнко О. І. Тенденції розвитку проектної технології у зарубіжній педагогіці ХХ століття / О. І. Огієнко // Порівняльна професійна педагогіка. – 2011. – № 1. – С. 31 – 39.
3. Newell R. J. Passion for learning: How project-based learning meets the needs of 21st-century students / R. J. Newell. – Manchester : R&L Education, 2003. – 136 p.

УДК 37.09:330.3

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Н. М. Ляшова, м. Слов'янськ

Автором висвітлено сучасний досвід роботи освітян в інтересах сталого розвитку. Проаналізовано поняття «сталий розвиток». Наведено приклади впровадження технології вчителями шкіл та викладачами вищих навчальних закладів освіти.

Ключові слова: *освіта, сталий розвиток, досвід, технології.*

This paper depicts teachers' modern experience in sustainable development. The essence of the concept of "sustainable development" has been defined. The examples of implementation of the technology by school teachers and lecturers of higher educational institutions have been given.

Key words: *education, sustainable development, experience, technologies.*

У сучасному суспільстві освіта є важливим елементом існування, набуття, осмислення та перетворення нового досвіду в його неперервному процесі. Завдання професійної освіти полягають в оновленні змісту, форм та технологій навчання студентів і на цій основі досягнення нової якості та ґрунтовних результатів. Універсальний характер ідей сталого розвитку привели до появи на освітньому просторі нового типу освіти, яке отримало назву «освіта для сталого розвитку», «освіта з метою сталого розвитку», «освіта для стійкості (тривалості)» тощо. У деяких публікаціях зустрічаються також варіанти перекладу цього терміну, як «сталий розвиток», «збалансований розвиток». Очевидно, що головна причина виникнення освіти в інтересах сталого розвитку – це усвідомлення необхідності змін